

Nota

Programma van maatregelen

Zonnebeke Ieperstraat 26-32
(prov. West-Vlaanderen)

Auteurs: Lobke DECROCK,
Siel LEEMANS

Projectcodes: 2025I388

- **Administratieve gegevens**

Erkend archeoloog	Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat 54, 8770 Ingelmunster, OE/ERK/Archeoloog/2015/00031
Redactie:	Siel Leemans
Locatiegegevens	Zonnebeke Ieperstraat
Kadastergegevens	Zonnebeke afdeling 1, sectie A, percelen 438v, 438w, 452h en 438x
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied	X: 52609.71, Y: 174352.22; X: 52678.46, Y: 174427.37
Proefsleuvenonderzoek	2025I388
Proefsleuvenonderzoek datum	12/12/2025
Relevante termen thesauri	Landelijk onderzoek, Zonnebeke, vooronderzoek, proefsleuvenonderzoek, WO1
Alle betrokken actoren:	Bert Heyvaert (archeoloog), Lobke Decrock (archeoloog), Siel Leemans (projectleider), Francis Decoutere (CTE AMMO bv).
Contact:	archeologie@monument.be; T: +32 51 31 60 80

- **Aanleiding vooronderzoek**

➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek (projectcode 2024A249, ID 29960)¹

- **Resultaten vooronderzoek**

➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek (projectcode 2024A249, ID 29960)²

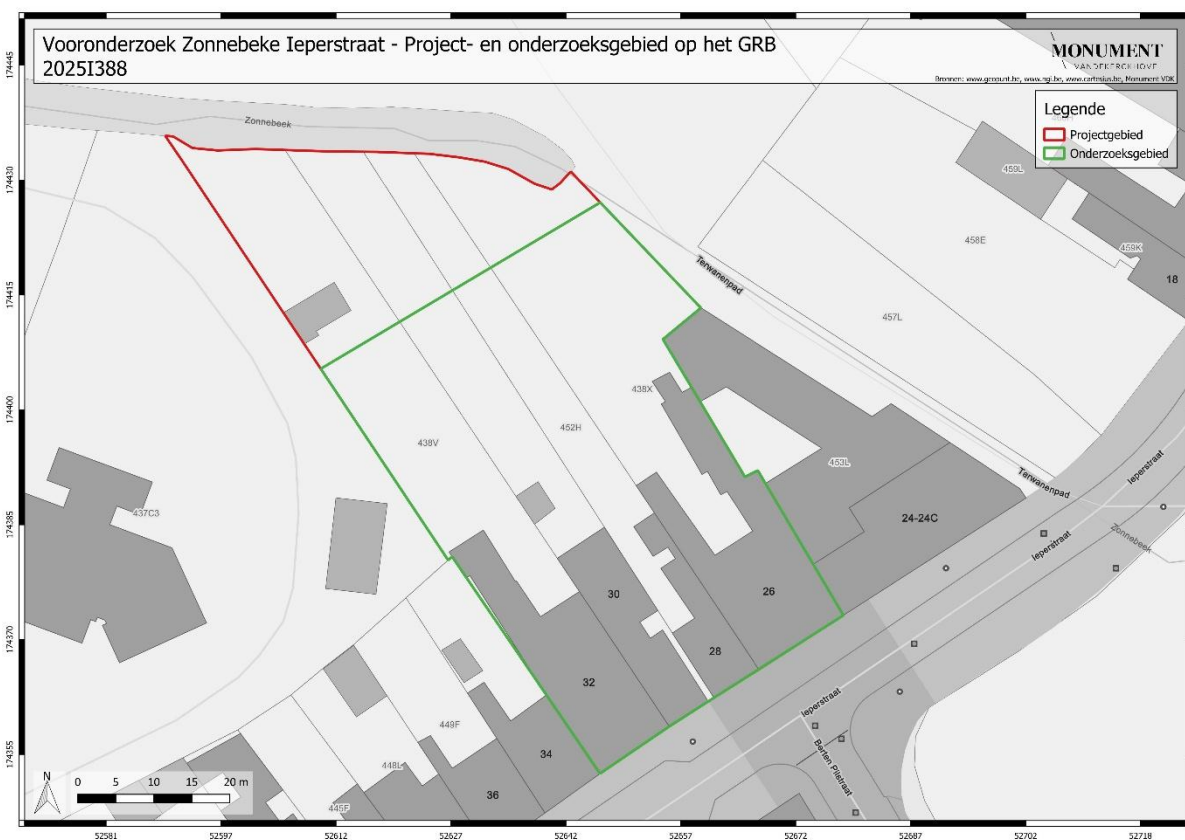
➔ Zie het bijgevoegde verslag van resultaten proefsleuvenonderzoek (projectcode 2025I388)

¹ Devalckeneer & Decrock, 2024. <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/29960>

² Ibidem.

1. Inleiding

Naar aanleiding van de geplande stedenbouwkundige handelingen op de gronden aan de Ieperstraat 26-32 te Zonnebeke, werd een archeologisch traject opgestart. Gezien de ongekende bodemgesteldheid (antropogeen gekarteerd op de bodemkaart) en de aard van de te verwachten archeologische sporen (geen potentieel voor steentijd, wel kans op (laat)midleeeuwse/Nieuwe Tijd sporen en verhoogde kans op WO1) werd een vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven voorgesteld als de meest aangewezen methode. Op basis van de bureaustudie en het proefsleuvenonderzoek kan een uitgebreide archeologische interpretatie worden opgemaakt voor het projectgebied.

Figuur 1: Situering van het onderzoek- en projectgebied op het GRB (© Geopunt).

Figuur 2: Situering van het onderzoek- en projectgebied op een recente luchtfoto (© Geopunt).

2. Volledigheid van het vooronderzoek

Het projectgebied bevindt zich ter hoogte van de dorpskern van Zonnebeke. Het terrein grenst in het zuiden aan de Ieperstraat, in het oosten en westen aan naburige woonpercelen en in het noorden aan de Zonnebeek.

Het projectgebied is gelegen op een westelijke uitloper van de Centraal-West-Vlaamse Heuvelrug. Ten noorden en ten zuidwesten van het projectgebied wordt deze heuvelrug ingesneden door de beekvalleien van respectievelijk de Zonnebeek en de Martjesvaart, ca. 1,3km ten westen. Het projectgebied situeert zich bijgevolg precies ten zuiden van de beekvallei van de Zonnebeek. Het terrein ter hoogte van het onderzoeksgebied helt dan ook af in noordelijke richting en kent hoogtes van ca. +30 m TAW tot +33 m TAW.

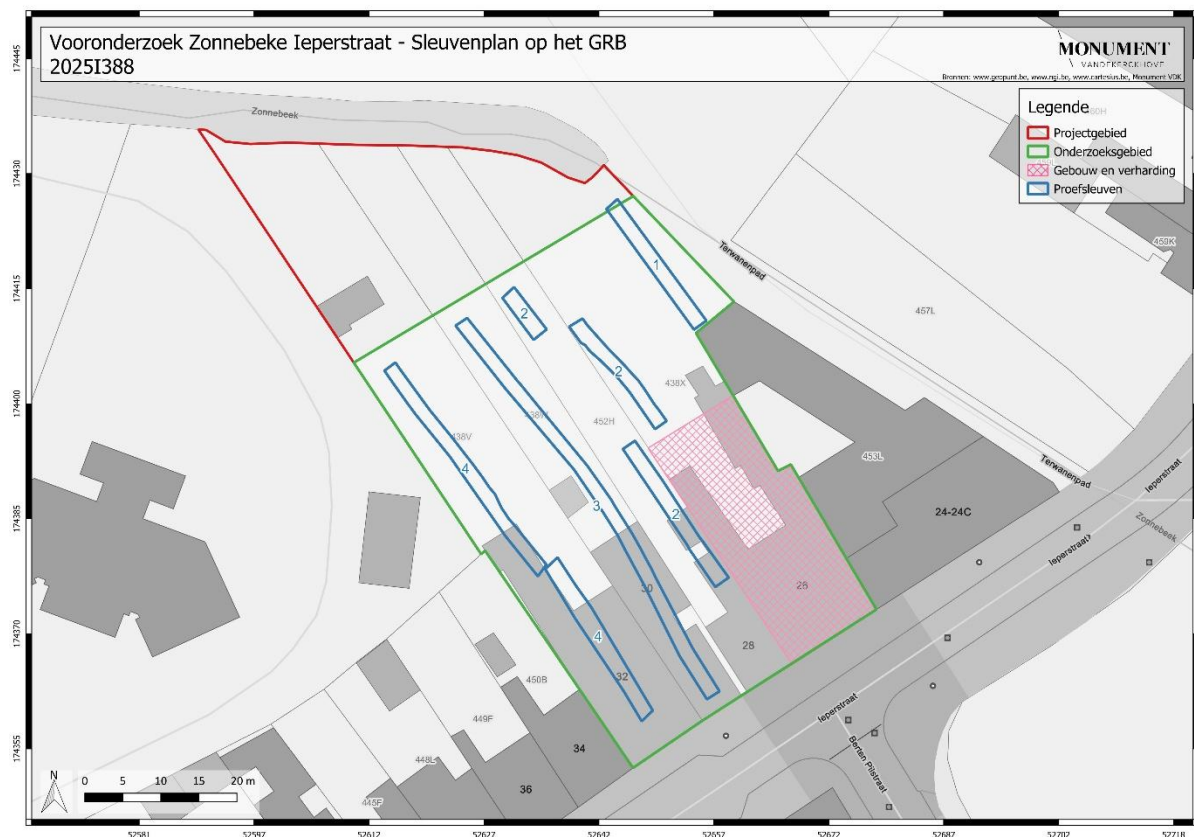
Op de bodemkaart wordt het volledige projectgebied gekarteerd als OB-bodems. Het betreft gebieden waar de bodemopbouw door menselijk ingrijpen werd vernietigd of gewijzigd. In dit geval gaat het om bebouwde zones. Op het terrein kon de aanwezigheid van antropogene bodems worden bevestigd.

Het proefsleuvenonderzoek vond plaats op 12 december 2025. Hierbij werden 4 parallelle proefsleuven uitgegraven met een noordwest-zuidoost oriëntatie. De sleuven zijn ca. 2m breed

en kennen een onderlinge afstand van ca. 12 à 15m van middelpunt tot middelpunt. Omwille van de hoge verstoringsgraad en lage spoordensiteit werden geen bijkomende kijkvensters aangelegd. Enkel sleuf 2 werd omwille van de terreinsituatie gewijzigd: Het noordelijke deel van sleuf 2 werd naar het westen verplaatst omwille van de, voorlopig te behouden, bomen. In het zuiden werd deze sleuf ingekort en eveneens naar het westen verplaatst omwille van het gebouw en de aanwezige kelder in het zuiden. De voorgevel van dit gebouw dient immers bewaard te blijven. Om de stabiliteit hiervan te garanderen, wordt het achterliggende verharding en bouwvolume nog niet afgebroken. Desalniettemin kon de sleuf langs het gebouw en zijn verharding worden aangelegd.

Via de beschreven methodiek werd in totaal 354,01 m² verdiept tot op het archeologisch relevante niveau (zie onderstaande tabel). Dit betekent dat zo'n 13,71% van het beschikbare onderzoeksgebied (2.583 m²) archeologisch werd getoetst. Dit wordt voldoende geacht om een correcte evaluatie te kunnen maken van het archeologisch potentieel van het terrein.

Alle onderzoeksstappen werden conform de in akte genomen archeologienota en Code van Goede Praktijk uitgevoerd.

Figuur 3: Uitgevoerde proefsleuven op het GRB (© Geopunt).

3. Aanwezigheid en waardering van een archeologische site

Tijdens het proefsleuvenonderzoek konden in totaal zo'n 27 grondsporen geregistreerd worden. Het gaat hierbij om 6 bomputten, 2 gracht- /greppelsegmenten, 5 kuilen, 3 muren, 1 vloer en 10 spoornummers toegekend aan recente verstering.

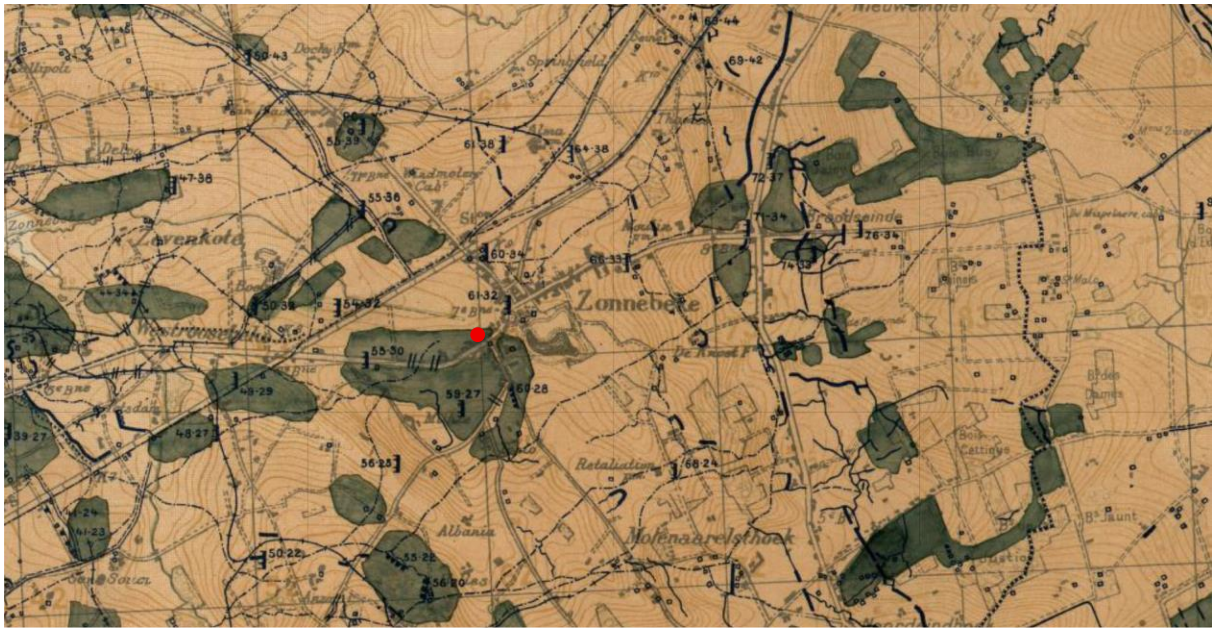
Figuur 4: Sporenplan na sleuven (© Geopunt).

Algemeen wordt het terrein gekarakteriseerd door een grote verstoringsgraad. Deze is grotendeels te linken aan het bouwrijp maken en nivelleren van de gronden en de aanleg van kelders onder de huizen langs de Ieperstraat. De geregistreerde funderingen stemmen daarenboven overeen met de huidige, gesloopte, gebouwen. De versterking in het noordoosten, ter hoogte van sleuf 1, kan mogelijk gelinkt worden aan de inbuizing van de Zonnebeek die richting het zuidoosten loopt (Figuur 5).

Figuur 5: Foto van de Zonnebeek die richting de dorpskern ingebuisd werd (zuidoosten) met op de achtergrond sleuf 1

Voorts getuigen de vele bomputten van de destructieve impact van de Eerste Wereldoorlog op het onderzoeksgebied. Bovendien bevestigt de ingezamelde (Britse) munitie de reeds gekende kennis over het gebruik van onder meer gasbommen vanaf de 2de slag om Ieper (april/mei 1915). Zonnebeke, een iets hogere heuvelrug in de streek, was dan wel een gunstige en strategische plek, op het onderzoeksgebied zelf werd er naast de bomputten geen sporen gerelateerd aan de Eerste Wereldoorlog aangetroffen. Het lager gelegen onderzoeksgebied aan de Zonnebeek werd dan ook op de kaarten van de overstromde gebieden in de Westhoek tijdens WO1 (1917-1918) aangeduid als 'onbegaanbaar gebied' (Figuur 6).

Figuur 6: Kaarten van de overstroomde gebieden in de Westhoek tijdens WO I. 1917-1918 met aanduiding 'onbegaanbare gebieden'. Projectgebied in het rood. (© Cartesius).

Voorts kan vloer S5 en muur S6 in het noorden van sleuf 2 gelinkt worden aan vooroorlogse bebouwing op het terrein. Op de Poppkaart en Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840 én op de Ferrariskaart uit ca. 1770 is in de tuinzone van de huizen langs de Ieperstraat een bijgebouw gekarteerd. Ondanks de foutmarge bij georeferentie van deze historische kaarten, waarbij het projectgebied meer naar het zuidwesten moet worden gezien, lijkt de muur en vloer overeen te stemmen met deze bebouwing (Figuur 7 en Figuur 8).

Verder kunnen de kuilen mogelijk in de (vroeg)moderne periode worden gesitueerd. Echter, door de schaarsheid aan vondstmateriaal is een eenduidige datering en interpretatie voor de sporen niet voorhanden.

Tot slot kon greppel/gracht S22 niet in de overige sleuven worden gevolgd. De greppel/gracht wordt hier wellicht doorsneden/verstoord door jongere sporen. Op basis van het vondstmateriaal kent deze gracht mogelijk een middeleeuwse datering. Gezien zijn oriëntatie, dwars op de natuurlijke helling, en vulling kan deze als afwateringsgreppel/-gracht worden geïnterpreteerd.

4. Impactbepaling en bepaling van de maatregelen

De initiatiefnemer plant de bouw van nieuwe meersgezinswoningen en 21 garages ter hoogte van het onderzoeksgebied. Dit brengt diverse verstoringsdieptes met zich mee. Echter, het archeologisch onderzoek leverde geen duidelijk bewijs voor de aanwezigheid van een relevante archeologische sporensite. Als gevolg van de afwezigheid van een archeologische site dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch onderzoek op het onderzoeksgebied worden opgesteld.

Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed³.

³ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.